

İspanyol Armadası: En Talihli Donanma
(Robert Hunchinson, *The Spanish Armada*)

Öz

Yazar(lar) / Author(s)

Arş. Gör Miray Kaya (orcid:0009-0004-3317-4004)- Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Taş (Orcid: 0000-0003-1794-9629)

Malatya Turgut Özal Üniversitesi, İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü- Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü
e-posta: miray.kaya@ozal.edu.tr mehmet-tas@msn.com

(Sorumlu Yazar/Corresponding author)

Makale Bilgileri/Article Information

Tür-Type: Araştırma makalesi-Research article

Geliş tarihi-Date of submission: 10. 12. 2024

Kabul tarihi-Date of acceptance: 13. 12. 2024

Yayın tarihi-Date of publication: 04. 01. 2025

Hakemlik-Review

Hakem sayısı-Reviewers: İki Dış Hakem-Two External
Değerlendirme-Rewiev: Çift Taraflı Kör Hakemlik-
Double-blind

Etik/Ethics

Etik beyan- Ethical statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur.

Benzerlik taraması- Plagiarism checks

Yapıldı-İntihal.net-Yes-İntihal.net

Çıkar çatışması-Conflict of interest

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest

Finansman-Grant Support

Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.

No funds, grants, or other support was received.

Lisans- License

CC BY-NC 4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr>

Atıf- Citation (Chiago)

Kaya (Miray). Taş (Mehmet). “ İspanyol Armadası: En Talihli Donanma ”. *Anadolu Mecmuası* 3, sy. 8 (Aralık 2024):98-111.

<https://doi.org/xxxxxxxxxxxxxxxxxx>

Yeni Çağ’ın en büyük ve güçlü donanması, faaliyet sahası ve eylemleri dikkate alındığında “Royal Navy” olarak da isimlendirilen İngiliz donanmasıdır. Bu donanma “üzerinde güneş batmayan imparatorluk” olarak bilinen Büyük Britanya İmparatorluğunun asıl mimarlarından birisidir.Hem İngiltere’nin korunmasında hem Avrupa ve küresel düzeyde yaşanan savaşlarda İngiliz çıkarlarının korunmasında ve hem de küresel bir İngiliz ticaret imparatorluğunun kurulmasında önemli bir rol oynamıştır. Onun ilk büyük sınavlarından birisi 1588’de İspanya Kralı II.Philip’in İngiltere’yi istila etmesi için görevlendirdiği İspanyol armadasına karşı gerçekleşmiştir.

Çeviriye konu olan bu bölüm, İspanya Kralı II.Philip’nin 1588’de İspanyol donanmasını II. Philip’nin işgal teşebbüsünü konu almakta olup Robert Hutchinson tarafından yazılmıştır. Başlık, 2013 yılında İngiltere’de yayımlanmış olan “The Spanish Armada” isimli eserin “The Great and Most Fortunate Navy” başlığını taşıyan 75. ve 97. sayfaları arasında kapsamaktadır. İlgili bölüm, İspanya’da İngiltere’yi işgal için yapılan planlar yanında dönemin en güçlü donanmaları arasında yer alan İspanyol donanmasının durumu, hazırlıkları ile mürettebat ve donanma bürokratlarının motivasyon ve zihniyet dünyalarını iyi yansıttığı için tercüme edilmeye değer bulunmuştur.

Keywords: İspanyol donanması, İngiliz donanması, II.Philip.

Spanish Armada The Most Fortunate Navy

(Robert Hunchinson, *The Spanish Armada*)

Abstract

The largest and most powerful navy of the New Age is the British Navy, also known as the ‘Royal Navy’, considering its field of activity and actions. This navy is one of the main architects of the Great British Empire, known as ‘the empire on which the sun does not set’. It played an important role both in the defence of England, in the protection of British interests in European and global wars, and in the establishment of a global British commercial empire. One of his first major tests came in 1588 against the Spanish armada commissioned by King Philip II of Spain to invade England.

This translated chapter is about King Philip II of Spain's attempt to invade England in 1588 using the Spanish Armada and was written by Robert Hutchinson. The title covers pages 75. to 97. of ‘*The Great and Most Fortunate Navy*’ in ‘*The Spanish Armada*’, which was published in the UK in 2013. The relevant chapter was deemed worthy of translation because it reflects the situation and preparations of the Spanish Armada, which was among the most powerful navies of the period, as well as the motivation and mentality of the crew and naval bureaucrats, in addition to the plans made in Spain for the invasion of England.

Anahtar Kelimeler: Spanish Navy, English Navy, Philip II

“Tanrı’ya dua edin ki, İngiltere’de bana çok zengin bir tüccarın evini nasip etsin; oraya sancağımı dikeyim ve evin sahibi bana 30.000 duka fidyeye ödesin.”

(İki yüz İspanyol askerinin komutanı Antonio de Taso Aquereis, Lizbon’dan memleketine yazarken.)

Donanma komutanı olan Santa Cruz, 9 Şubat 1588’de Lizbon’da, doktorları tarafından on bir gün boyunca müşhil verilerek ve kan alınarak tedavi edilmeye çalışılmasının ardından “gemi humması” nedeniyle hayatını kaybetmişti. 62 yaşındaki amiral, hem İspanyol donanmasını savaşa tam olarak hazır hâle getirme mücadelesinden hem de işgal planlarının her detayını mikro düzeyde yönetmeye çalışan sabit fikirli, sıkıcı ve bürokratik bir hükümdarın talimat yağmuru yüzünden tükenmişti. Bazıları, II. Philip’in¹ sarayında amirale yönelik yaygın olan kötü niyetli eleştirilerin de onun ölümüne katkıda bulunduğunu söylüyordu. Hayatı okyanuslarda geçmiş olan bu egoist İspanyol asilzadesinin ölümüne az sayıda insan üzüldü. Cenazesi El Viso’daki Córdoba mahalle kilisesine götürülürken cenazesine sadece dört kişi eşlik etti.

İki gün sonra İspanya Kralı II. Philip, Medina Sidonia’nın yedinci dükü olup İspanya’nın başlıca dükleri arasında yer alan Don Alonso Pérez de Guzmán’ı, Santa Cruz’un halefi ve okyanusun başkomutanı olarak atadı. Gemilerin hazırlanmasındaki sinir bozucu gecikmelerin ardından, kral, Santa Cruz’un ölümünün etkileri konusunda iyimserdi. Soğukkanlılıkla; *“Tanrı, markizi² donanma denizdeyken değil de şimdi ortadan kaldırarak ona iyilik yaptı.”* dedi.

II. Philip, aylarca İngiltere seferini ne zaman başlatacağı konusunda kararsız kaldı. Eylül 1587’nin sonunda, İngiliz filosunun Plymouth’ta yoğunlaştığı bir dönemde, Thames Nehri’nin haliç bölgesi İspanyol saldırısına açık hâle geldiği zaman Parma’ya hemen (ve tek başına) düşman topraklarını işgal etmeye teşvik etti. Dük, 25 Kasım’da denize açılmaya hazır olacağına dair güvence vermişti.

Ancak ardından II. Philip’in, ani bir şekilde efsanevi ihtiyatlılığı içini kaplayarak, birliklerinin karaya çıktığında deniz desteği olmadan mahsur kalabileceğini ve ikmal hatlarının tehdit edilebileceği gerçeğini net bir biçimde fark etti. Bu nedenle, mevsimin geç olmasına bağlı olarak hava koşullarının belirsizliği ve savaş gemilerinin yalnızca otuz beşinin hazır olması gerçeğine rağmen, Santa Cruz’a Parma’nın işgal teknelerini korumak için derhal yola çıkmasını emretti.

16 Kasım’da meydana gelen güçlü bir fırtına, donanmanın birçok gemisine ciddi şekilde zarar vermişti ve yüz dört gemi artık denize elverişsiz hâle gelmişti. Bir kısmı tamir için karaya çekilmişti ki bu da amirali kullanabileceği sadece 13 büyük gemi ile baş başa bırakmıştı. Lakin bunlardan birinin gövdesi o kadar çürümüştü ki, amiralin bu geminin yolculuğuna dayanıp dayanmayacağı konusunda ciddi şüpheleri vardı. Dahası, gemilere yüklenen veya rıhtımda bekleyen yiyecekler çürüyüp kokmuştu. Üstelik askerler ile denizciler tifüs ve diğer hastalıklardan sinekler gibi ölüyorlardı.

Santa Cruz, seferin bahara kadar ertelenmesini savundu. Dahası filonun *“tüm bu hastalıklarla”* İngiltere’ye saldırması durumunda, özellikle bu soğuk mevsimde, bir ay denizde kaldıktan sonra ya tamamen yok olacağı ya da ciddi şekilde zarar göreceğini öngördü.

Madrid’deki Venedik Büyükelçisi Hieronimo Lippomano, Aralık ayında donanma hazırlıklarının önceden olduğu kadar canlı bir şekilde ilerlemediğini, ancak yine de bazı gemileri donattıklarını ve her filo için mühimmat yüklediklerini bildirdi. Büyükelçi, hastalıklar ve firarlar nedeniyle asker ve denizci sayısının düşünülenden çok daha altında olacağını, o derece ki majestelerinin seferberlik yapmak zorunda

¹ II. Philip, 25 Temmuz 1554 – 13 Eylül 1598 tarihleri arasında İspanya kralı olarak yaşamış hükümdardır. İspanya İmparatorluğu’nun kurucusudur. II. Philip, 1588 yılında Protestanlığın yayılmasını önlemek amacıyla İngiltere’yi işgal etmeye karar verdi. İspanyol Armadası adı verilen bu deniz savaşında İspanya büyük bir hezimete uğradı. Bu savaş Avrupa tarihinde önemli bir dönem noktası oluşturacaktı. Böylece Protestanlık artık durdurulamaz hâle geldi. İspanya’nın gücü azaldı ve İngiltere Avrupa’da büyük bir güç hâline geldi.

²Fransızca kökenli olan markiz, Avrupa toplumunda markinin eşine verilen unvandır. Marki ise bir kont ve dük arasında olan bir soyluluk unvanıdır.

kalacağını doğruladı. Ayrıca II. Philip için başka kötü bir haber daha duymuştu. Yeni İspanyol filosunun amiral gemisi, Sacavém’de Tagus Nehri’ni geçerken kayalara çarpmıştı.

Tüm soğukkanlılığına rağmen, kral bu devam eden gecikmeler sebebiyle duyduğu sıkıntıyı gizleyemedi. Bir kısmı güçlü, 1100 tonluk Trinidad Valencera gemisinde yüklenen kuşatma toplarını sevk ederek, hazırlıkların hızını arttırmak için Fuentes Kontu’nu Lizbon’a gönderdi. Lippomano, Şubat ayında şöyle bildirmişti: “*On iki ağır kuşatma topu ve kırk sekiz küçük top, saha bataryaları için çift tedarikli tekerlekler ve taşıma araçları ile altı yüz katır yüklendi. Ayrıca, bir kale inşası için büyük miktarda demir ve odun var.*”. Fuentes, tedarik ve topçuluk eleştirisinde açık sözlüydü. Çünkü hazırlıklarında aceleci değillerdi. Ancak şimdi gemilere sekiz aylık hizmet için erzak sağlamaya başlamıştı ve her gün yeni erler ölenlerin veya firar edenlerin yerini doldurmak üzere Portekiz’e gelmekteydi.

II. Philip’in öfkeli enerji patlaması ve 1587’nin sonunda ortaya çıkan belirsiz haftaların kaygısı sağlığını tüketmişti ve bir gut atağı daha geçirerek yatağa düştü. Ayrıca mide ağrıları ve ateşi vardı. Kendisinin çok bitkin ve güçsüz olduğu bildirildi. Ancak Ocak ayı başlarında Santa Cruz’a Margate açıklarına giderek İngiliz filosuyla savaşmasına izin veren emirler gönderildi. Fakat bu yalnızca Parma’nın İngiltere’ye güvenli bir şekilde geçişini sağlamak içindi.

Verilen talimata göre eğer bu iş, savaşmadan, ister bir stratejiyle ister başka bir şekilde yapılabiliyorsa, bunu başarmak ve kuvvetleri sağlam tutmak daha iyi olacaktı. Dükün onayı olmadan karaya çıkılmamalı, düşmanla denizde çatışmaya girilmemeli, tek başına veya kendi fikrine göre hareket edilmemeliydi.

Plana göre başarılı bir işgalin ardından, Santa Cruz, İrlanda’ya uğrayarak ve Parma’nın İrlanda işleri için gerekli olabilecek İtalyan ve Alman paralı askerlerini taşıyarak, Armada ile birlikte eve dönebilirdi. Parma, işgalin gizli planlarının herkesçe bilinir olmasından dehşete düşmüştü. İspanya, İtalya ve her yerden, sadece seferin haberleri değil, aynı zamanda tüm detayları da geliyordu. Bruges’e varışı ve askerlerin civarda konaklaması çok konuşulmaya yol açtı. Olay o kadar aleniydi ki, majestelerine, bu konuda söyleyecek bir şeyi olmayan tek bir asker bile olmadığını temin edebileceğini yazıyordu. Kent’e inmesinin başarısı için ön koşul olduğunu ısrar ettiği gizlilik işte bu kadardı.

Dük, kasım ve aralık aylarında donanmanın koruması olmadan Dover Boğazı’nı işgal etmesi için onu teşvik eden hükümdarının fırsatçılığına ve stratejik aptalca davranışına karşı hâlâ büyük bir kızgınlık ve öfke besliyordu.

Parma, yazdığı mektuplarda;

“Majesteleri, filonun desteği olmadan bu teknelerle İngiltere’ye geçemeyeceğinin tamamen farkındadır ve 4 Eylül tarihli mektubunuzda, markiz gelene kadar buna teşebbüs etmememi çok ihtiyatlı bir şekilde emrettiniz. Eğer markiz o zaman gelmiş olsaydı, geçiş Tanrı’nın yardımıyla kolayca gerçekleştirilebilir... Ayrıca biliyorsunuz ki... Santa Cruz gelmedi ve gecikmesinin sebebinin de biliyorsunuz. Ancak, tüm bunlara rağmen benim İngiltere’de olabileceğimi varsayıyorsunuz. İtiraf etmeliyim ki bu bana büyük üzüntü verdi. Majesteleri, mutlak emirler verme hakkına sahiptir... Ancak gönderilen emirlere tamamen zıt bir varsayım ile yazmanız doğal olarak bana büyük acı vermektedir.”

Parma, biraz alıngan bir şekilde eklemiştir;

“Majestelerinden bana nasıl hareket etmem gerektiğini talimatlandırma lütfunu göstermesini alçakgönüllülükle rica ederim. Beni karşıya yakaya geçirecek tek bir sandal bile olsa hiçbir konuda zorluk çıkarmayacağım.”

II. Philip’in Santa Cruz’un yerine seçtiği halef ilginçti. Yeni kaptan daha önce hiç denize açılmamıştı. Drake’in geçen nisan ayında şehre yaptığı baskın sırasında Cadiz’i takviye eden ilk kişiydi ve kralın iyiliğinin “açık kanıtı” olarak Endülüs’ün amiral kaptanı olarak atanmıştı. Yeni amiralin yetenekleri tamamen organizasyon alanındaydı. Bölgede donanmaya yeni katılanları yetiştirmenin yanı sıra Endülüs’teki donanma gemilerinin donatılmasında da görev almış deneyimli bir yöneticiydi. Kişisel

özellikleri de örnek teşkil ediyordu. Buna göre Lippomano, onu yalnızca tedbirli ve cesur olarak değil, aynı zamanda aşırı erdemli ve iyi kalpli bir yapıya sahip olarak tanımlamaktaydı. Venedik Dükü'ne de Medina Sidonia'nın genel olarak sevildiğini söyledi.

Ancak donanmanın yeni komutanı bu görevi üstlenmekte isteksizdi. Kral II. Philip, bunu onun doğal tevazuuna bağladı. Medina Sidonia, sağlık sorunlarını ve yoksulluğunu, uzun ve dağınık olsa da en azından dürüstlük ve gerçekçilik kokan bir mektupla mazeret olarak ileri sürdü. Mektubunda şöyle diyordu:

“Majestelerine beni böylesine büyük bir görev için düşündüğü için alçakgönüllülükle teşekkür ederim ve keşke bunun için gereken yeteneklere ve güce sahip olsaydım. Fakat efendim, deniz için sağlığım yerinde değil. Çünkü denizde geçirdiğim küçük deneyimden biliyorum ki, kısa sürede deniz tutuyor ve çok kez ateşleniyorum... Ne denizden ne de savaştan hiç deneyimim olmadığından, böylesine mühim bir girişime komuta etmem gerektiğini düşünmüyorum.

Santa Cruz Markisinin³ ne yaptığını veya İngiltere hakkında ne gibi istihbarat bilgileri olduğu hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Bu yüzden körü körüne emir vererek ve iyiyi kötiden ayırt etmeden başkalarının tavsiyelerine güvenmek zorunda kalarak ya da danışmanlarımdan hangisinin beni aldatmak veya yerime geçmek isteyebileceğini bilmeyerek, kendimi kötü tanıtacağımı düşünüyorum.”

Yeni donanma kumandanı üstüne üstlük beş parasızdı. Komutanların keşif seferlerine yatırım yapmasının beklendiği bir zamanda;

“Çok ihtiyacım var, öyle ki Madrid'e gitmek zorunda kaldığımda, yolculuk masrafları için borç para almak zorunda kaldım. Ailem 900, 000 duka (225, 000 sterlin) borçlu. Bu nedenle komutayı kesinlikle kabul edemem. Sefer için harcayabileceğim tek bir kuruşum bile yok.” diyordu.

Bu durum üzerine iki gün düşündükten sonra Medina Sidonia, donanmanın başarı şansının çok düşük olduğunu ve bu seferin vahim bir hata olduğuna dair kesin inancını açıkça ifade etti. Açık sözlü ve samimi ikinci mektubunda, bu girişimi ancak bir mucizenin kurtarabileceğini ekledi. Bu mektubun içeriğinden dehşete kapılan kralın danışmanları, mektubu II. Philip'e göstermeye cesaret edemediler. *“Donanmanın akıbeti konusunda bizi korkularla karamsarlığa düşürmeyin. Çünkü böyle bir davada Tanrı başarılı olmasını sağlayacaktır.”* diye yalvardılar. Donanma kumandanlığına ne için uygunluğuna gelince, *“Bahri işleri sizden daha iyi bilen yok”* diyerek onu temin ettiler. Ardından ses tonları tehditkâr hâle geldi;

“Şu anda cesaret ve bilgelik konusundaki itibarınızın ve saygınlığınızın, bize yazdıklarınızın genel itibarıyla duyulması halinde tamamen kaybolacağını unutmayın. Her ne kadar bunu gizli tutacak olsak da”. Yeni kumandan inatla kraldan bir görüşme talep etti ise de bu isteği reddedildi.

Yeni amiralinin endişelerinden habersiz olan II. Philip, onun Lizbon'a gitmesini emrederek donanmanın en geç 1 Mart tarihinde denize doğru yelken açmasını emretti. Daha da teşvik edici bir şekilde, ikinci bir mektubunda şunları belirtti, *“Büyük gayretiniz ve titizliğiniz sayesinde çok başarılı olacağınıza oldukça eminim.”* Kral, kendi danışmanlarının büyük dindar umutlarının farkında olmadan ekledi;

“Böylesine Tanrı'ya adanmış bir davada başka türlü olamaz. Seferin hazırlanması dışında bir şey için endişelenmenize hiçbir neden yok ve bu konuda özenli olacağınızdan oldukça eminim.”

Şüpheleri dindirilmiş olsun ya da olmasın, yeni kumandan görevine 120 büyük gemiden oluşan filosunu, gönüllüler hariç 7100 denizeciyi ve 12. 810 askeri gözden geçirerek başladı. Deneyimli Don Diego de Maldonado ve Kaptan Marolín de Juan'ı işe aldı. Bunlar, filo komutanları olan Pedro de Valdés, Juan Martinez de Recalde ve Miguel de Oquendo ile birlikte savaş harekât konseyinin liderliğini oluşturdular.

³ Markiz, özellikle batı devletlerinde kont ve dük arasındaki soyluluğa sahip olan kişilerin kadın eşlerine söylenen bir ifadedir.

Şubat 1588'in sonunda II. Philip, İspanyol ve Portekiz sularındaki tüm gemilere el koyarak donanmanın gücünü artırmak amacıyla bir ambargo uygulamaya başladı. Aşağı Ülkeler'deki İngiliz askeri komutanı olan ve Willoughby de Eresby Baronu bulunan Peregrine Bertie: "*sadece ... hariç olmak üzere Fransız İspanyol ve çeşitli diğer milletlerden bu hizmet için baskıyla alınmış ve sevk edilmiş çok sayıda ticaret gemisi olduğunu*" öğrenmişti. "*Cebelitarık Boğazı'ndan çıkan İngiliz, İskoç, Flaman ve Fransız gemilerinden oluşan on dört gemiye karşı takip yapıldı ve bunlardan beşi ele geçirildi.*" diye bilgi verdi.

Toskana Dükü'ne ait güçlü bir kalyon (960 ton büyüklüğünde) daha önce haciz altına alınmış ve *San Francesco de Florencia* olarak yeniden adlandırılmıştı. Şimdi İspanyollar, Lizbon Limanı'nda şeker yüklerini boşaltmak için bekleyen Ragazona (1294 ton) ve Lavia (728 ton) adlı iki Venedik gemisine de el koymuşlardı. II. Philip'in delegeleri, bunların Lizbon'da bulunanların en iyisi, en iyi silahlanmış olanı ve en iyi mürettebata sahip olanı olduğunu ve 10 veya 12 İngiliz savaş gemisiyle mücadele edebilecek kadar güçlü olduğunu bildirdiler. Ayrıca Ragusa'dan⁴ yaklaşık 12 kalyon talep edildi. Bu durum muhtemelen Ragusa'nın donanmaya verdiği desteği gizlemek ve böylece Türk hükümdarların misillemesinden kaçınmak için diplomatik bir örtmeceydi. İspanyollar, gemilere İtalyan kökenli olduklarını ima eden yeni isimler seçerek kurnazlığı sürdürdüler.

Bu takviyelere rağmen, İspanya Kralı II. Philip, donanmanın sevk edilmesindeki yavaşlık nedeniyle çılgına dönüyordu. 18 Nisan gibi yeni hareket tarihleri geldi geçti ve II. Philip her zamanki ihtiyatlılığını ve temkinliliğini kaybetmeye başladı. Bahar havası da ona çare olmadı. Sürekli yağan yağmurun yanı sıra, Mart ayının başlarında meydana gelen bir büyük fırtına, limanda demirli bulunan gemilere zarar verdi. Birçok çapanın⁵ kaybolmasına ve birçok halatın tahrip olmasına neden oldu.

Tüm bu sorunlar, kişisel prestijini ve krallığının itibarını bu kutsal misyonun başarısına bağlayan bir kral tarafından bir kenara itildi. İstiladan vazgeçmek asla söz konusu olmadı. II. Philip, İngiltere'nin yaptığı kötülöklere çare olarak İngiltere kraliçesinin başını vurmaktan başka bir çare olmadığına inandığı için donanmanın yola çıkmasında kararlıydı. Lippomano'ya göre, II. Philip için donanma, "*kendisi İngiltere'deyken onu hapisten kurtarmış olmasına rağmen, her gün aşağılık bir nankörlükle yapılan hakaretlerine maruz kaldığı*" Elizabeth'e duyduğu ölümcül nefret tarafından yönlendirilen kişisel bir takıntı haline gelmişti⁶. Görev için gereken finansmanı sağlama konusundaki inatçı cimriliğine rağmen, Papa V. Sixtus açıkça şu sözleriyle II. Philip'e destek veriyordu:

"Majesteleri, Tanrı'nın adaletini ve merhametini yanında taşımaktadır. Tanrı'nın adaletini taşıyor çünkü Tanrı'nın davasını savunuyor. Tanrı'nın merhametini taşıyor çünkü Tanrı'nın İngiltere krallığındaki birçok yoksul Hristiyan'a merhamet edeceğine ve onları o kadının avı olarak bırakmayacağını kabul etmek lazımdır."

Yirmi aylık hazırlıklardan sonra, II. Philip'in mali durumu yine kritik hâle gelmişti. Papa'nın sözlü desteğine rağmen, onun İspanyol birliklerinin İngiltere'ye çıkması için ödenecek olan bir kısım sübvansiyonun avansıyla idare etmesi pek olası görünmüyordu. II. Philip'in Roma'daki uzun süredir acı çeken elçisi Olivares, bu konuda hala inatçı bir papa ile tartışıyordu. Hatta umutsuzca yalvararak papanın ayaklarına kapanıyordu. Elçi, acil bir kredi olasılığı konusunda karamsardı. Çünkü ona göre: "*Sixtus, paraya o kadar düşkündü ki, faizi kaleden [Roma'daki Castel di Sant' Angelo'daki hazinesinden] çıkarmaktansa kaybetmeyi tercih edeceğine*" belirtmişti. Birkaç gün sonra Olivares, istilanın gerçekten ciddiyetle yürütüldüğüne ve donanmanın harekete geçtiğine dair haberlerin Papa'da büyük bir öfke

⁴ Günümüzde Dubrovnik.

⁵ Çapa, çıpa, demir veya lenger, denizcilikte herhangi bir deniz taşıtını istenilen bir yerde sabit tutmak için suyun dibine bırakılan, iki veya daha çok kanca şeklinde kolu bulunan, uzun bir zincire veya kabloya bağlı, genellikle metalden yapılmış alete verilen isimdir.

⁶ I.Elizabeth, 1558 yılında tahta çıkıp 1603 yılında ölen İngiltere kraliçesidir. Onun döneminde İngiliz donanması güçlenerek dünya denizlerinin hâkimiyetini ele geçirmeye başlamıştır.

yarattığını bildirdi. Sixtus'un 1,000,000 altın dukayı ödemek zorunda kalması ihtimali onun aşırı ve olağanüstü şekilde rahatsız olmasının neden olmuştu:

“Bunun konuda söyledikleri çok garip. Geceleri uyumaz. Herkese karşı tavırları normalden daha kaba. Kendi kendine konuşur ve genel olarak son derece utanç verici davranır.” diyordu.

Ayrıca Papa, yeni İngiliz kardinali Dr. William Allen için ödemek zorunda kaldığı *“servet”* hakkında da şikâyet ediyordu. Oysa verdiği tek şey kıyafeti için 1000 duka ve bakımı için ayda 1000 dukaydı. Papa'nın herhangi bir avans konusunda derin ve tehditkâr sessizliğiyle, Vatikan'da geçen günler Olivares için yorucu bir şekilde uzadı. *“Avansı önceden istemek, imkânsız istemek kadar faydasız. Parayı ne kadar çok sevdiğini gördükçe, onu almadan önce bana birçok zorluk getireceği korkusuyla titriyorum”* diye umutsuzca itiraf etmişti.

II. Philip şimdi savaşa hazırlıkları için her ay 700.000 kron (2013 fiyatlarına göre 187.700 sterlin ya da 40 milyon sterlin) harcıyordu. Bu, Venedikliler için gerçekten neredeyse inanılmaz bir şeydi. İtalyan bankalarından, özellikle Spinola, Cantanei ve Grimaldi ailelerine ait olan bankalardan para toplamak için tekrar girişimlerde bulundu. İtalya ile Flandre'deki topraklarına nakit çağrısı yaptı. Daha yakın çevrede ise, *“Tanrı ve devlet davası”* için İspanyol din adamlarından yardım istedi. Toledo Başpiskoposu Kardinal Gaspar de Quirogay Vela, tek başına 20.000 duka talebiyle karşı karşıya kalmıştı.

Meşgul ve endişeli kral için her yerde gerilim ve huzursuzluk vardı. İspanyol Hollandası'nda bulunan Parma, donanmanın denize yelken açma tarihindeki aksaklıktan dolayı bağırıp çağırarak şikâyet etti. Ocak ayında II. Philip'e *“Bu gecikme, Flandre eyaletinin tamamen mahvolmasına neden oluyor ve diğer bölgeler için de durum neredeyse aynı.”* dedi. Donanmaya ilhak edilen Portekiz'deki tüccarlar, İngiliz korsanlarının ticaret gemilerine yaptıkları saldırılar nedeniyle para kaybediyorlardı. Vatandaşlar, donanmaya tahıl tedarik etme yükümlülüğü altında huzursuzdu ve artık ne yapacağını bilemez bir duruma gelmişlerdi. Ayrıca İspanyol yönetimine karşı bir dizi komplo ortaya çıkarmış ve II. Philip, bu durumdan büyük ölçüde rahatsız olmuş bir şekilde, *“Bu halkın sevgisini nezaketle kazanma ihtimali olmadığını”* görmüştü. Kısa bir süre, yeni hâkimiyetini 6000 ek İspanyol ve Alman askeriyle denetlemeyi ve bakım masraflarını Portekizlilere yüklemeyi düşündü. Bunun yerine, donanma yelken açtıktan sonra Portekiz'deki garnizonlarını takviye etmek için soylularına askerlerini seferber etmelerini emretti.

Şubat ayı geldiğinde Londra'da, Elizabeth'in kendi hayal kırıklıkları ve korkuları vardı. İsyankâr Hollandalıların parlamentodan daha fazla mali yardım talebinde bulunması onu çileden çıkarmış ve kraliçe tipik bir Tudor öfkesine kapılmıştı. Ona göre daha önce onlar için yapılanların hesabını vermeden daha fazla yardım istemeleri çok garip geliyordu. Yaşayarak Tanrı'ya yemin etti. Bu korkunçtu ve böyle nankör insanların bu dünyada yaşadığına inanmıyordu. Böyle bir davranışa katlanamaz ve gelecekte kendi isteklerine göre hareket edecekti.

“Yakın komşuları olarak İspanyolları istemediği doğru. Çünkü şu anda onlar onun düşmanı, ama neden başlangıçta olduğu gibi İspanya Kralı ile barış içinde yaşamasın ve dost olmasın ki? Kral her zaman onun dostluğunu arzulamış ve hatta onunla evlenmeye çalışmıştır.”

Elizabeth'in bu sert tepkisinin ardındaki ipucu buradaydı. Gizlice İspanya ile barış ararken yakalanmıştı. Onun bu sert ve öfkeli görünüşünün altında, bir işgal tehdidini önlemek ve Aşağı Ülkeler'deki pahalı savaşı sonlandırmak için müzakereler aradığına dair örtük bir kabul vardı. Hollanda eyaletleri barış görüşmelerini yasaklayan bir kararname yayımlamış olabilirdi. Ancak nihayetinde prenslerle karşılaştırıldığında onlar sadece sıradan insanlardı. *“Prensler, sıradan insanların yapamayacağı şekilde konuları tartışabilir.”* diye düşünmüştü. Ama yine de onların zarar görmeyeceğine söz verdi. *“Prensler, uygun gördükleri şekilde hareket etsinler...”* dedi.

Elizabeth'in barışçıl bir çözüm bulma çabaları, bir önceki Kasım ayında Parma'dan gelen bir mektuba dayanıyordu. Walsingham bunun İngiltere'yi savunmasız bırakmak için bir oyun olduğuna inanıyordu ve Leicester'a: *“Bu mektubun, kraliçede öyle tehlikeli bir güvenlik duygusu yarattığını ki,*

tüm tehlike ve tehdit uyarılarının göz ardı edildiğini” söyledi. Gelişmelerden açıkça morali bozulan Walsingham ekledi:

“Bu tehlike ve tehdit zamanında, soğuk ve dikkatsiz bir şekilde ilerleme şeklimiz, sağlığımın düzelmesine yardımcı olmuyor. Tanrı'nın merhameti ve mucizevi yardımı olmadan, uzun süre dayanamayacağız.”

Londra’da iyi konumlanmış bir İspanyol casusu, Elizabeth’in her ne pahasına olursa olsun barış yapmaya kararlı olduğunu, çünkü Fransa’nın karışık bir durumda olduğu şu dönemde İspanya’dan emin olmasının onun için en önemli şey olduğunu duymuştu. Walsingham ve Leicester, barış müzakerelerine şiddetle karşı çıkarken, bir geri çekilme planı olarak herhangi bir antlaşmanın onurlu olması gerektiğini savundular.

“Gece saat on birde, kraliçe bir komedi izledikten sonra Leicester kontuna öfkeleni ve şöyle söyledi. Her ne pahasına olursa olsun İspanya kralıyla dostane ilişkiler içinde olmam gerektiğini görüyorum. Çünkü onun her yönden büyük hazırlıklar yaptığını fark ediyorum. Gemilerim denize açıldı ve eğer onlara kötü bir şey olursa, her şey kaybolur. Çünkü o zaman krallığımın surlarını kaybedeceğim için her şey mahv olur.”

Ocak ayının sonunda Parma, II. Philip’e gönderdiği mektupta aldığı istihbaratın, İngiltere kraliçesinin gerçekten barışı sonuçlandırmak istediğini ve endişesinin ve yaptığı masrafların onu çok üzdüğünü kanıtladığını bildirdi. *“Zorunluluğun stresi dışında iyiye gittiğine inanılmaz... Müzakereler hemen başlatılırsa, en azından ne planladıklarını görebileceğiz.”* dedi.

Elizabeth’in bilmediği şey, barış sürecinin anlamsız bir oyuna dönüşmüş olmasıydı. İstilaya kararlı bir şekilde kararlı olan Philip, Parma’ya herhangi bir şartta bir antlaşma yapmaması talimatını verdi. Müzakerelere katılan beş İngiliz komisyon üyesi, Mart ayında Dover’dan Ostend’e geçti ve 23 Mayıs’ta Dunkirk yakınlarındaki Bourbourg’da genel kurul görüşmelerine başladı. Önümüzdeki yorucu haftalarda, İspanyolların sürekli ve kasıtlı geciktirme taktikleriyle karşı karşıya kaldılar. Ancak Kraliçenin barışa olan tutkusu azalmadı, korkuları Fransa’daki olaylarla iki katına çıktı.

12 Mayıs’ta, Fransız Kralı III. Henri, başkentte düzeni sağlamak için İsviçreli muhafızlarını konuşlandırdıktan sonra Paris’teki Katolik nüfus isyan etti. Sokak köşelerine barikatlar kuruldu ve akşam vakti kral, şehre karşı intikam yemini okurcasına kaçtı. *“Bir sonraki gelişimde, duvarlarındaki bir gedikten gireceğim.”* dedi. İspanyol destekli Katolik birliğinin yardımına sahip olan Guise Dükü (II. Philip yakın zamanda ona 100.000 düka yani 25.000 pund vermişti) kontrolü ele geçirdi ve daha sonra zarar gören hükümet, istemeyerek de olsa onu krallığın başkumandanı olarak atamak zorunda kaldı. Madrid’deki Fransız büyükelçisi, Haziran ayında Henri’yi uyarmıştı. *“Bu zamanların yozlaşması ve İspanyol parası, majestelerinizin tebaasında kolay kolay silinemeyecek bir iz ve krallığınızda iyileşmeyecek bir yara açacaktır.”* demişti.

Mart ayında Papa Sixtus, İngiltere kraliçesine karşı gizli hayranlığını cesurca dile getirdi. Elizabeth’in, Türklere donanmalarını Akdeniz’e göndermeleri için İspanyollara karşı dikkat dağıtıcı bir taktik olarak 300.000 düka (75.000 sterlin) rüşvet verdiğini duydu. *“O harika bir kadın”* dedi. *“Ve Katolik olsaydı rakipsiz olurdu ve ona çok saygı duyardık. Krallığının yönetiminde hiçbir şeyi ihmal etmiyor ve şimdi, Konstantinopolis yoluyla, İspanya kralının girişimini başka yöne yönlendirmeye çalışıyor.”* diye ekledi. O ayın ilerleyen günlerinde Papa, İngilizlerin herhangi bir İspanyol işgalini püskürtmeye tamamen hazır olduklarını öğrendi. Utanç verici bir şekilde, Elizabeth hakkında başka övgü dolu konuşmaya başladı. Giderek rahatsız olan dinleyicilerine *“Kesinlikle büyük bir kraliçe”* dedi. *“Sadece keşke Katolik olsaydı, bizim sevgili dostumuz olurdu. Kesinlikle büyük bir kraliçe.”* dedi.

“Krallığımı ne kadar iyi yönettiğine bir bakın. Sadece bir kadın. Sadece bir adanın yarısının hanımefendisi. Ama yine de İspanya, Fransa, Kutsal Roma İmparatorluğu ve diğerlerini korkutuyor. Krallığını İspanyol ganimetleriyle zenginleştiriyor, ayrıca İspanya’yı Hollanda ve Zeeland’dan mahrum bırakıyor.” diye övgü dolu sözlerine devam etti.

Papa'nın, Giovanni Gritti adlı Venedikli büyükelçi tarafından bildirildiğine göre, kraliçe hakkındaki övgüleri ve onun cesareti hakkında zevkle konuşmaya devam etmesi dinleyicilerini şaşırtıp kafalarını karıştırmıştı.

Temmuz 1588'de Sixtus, birkaç kardinale, Elizabeth'i Katolik inancına döndürmek için elinden gelen her şeyi yaptığını söyledi. Kraliçeye, Papa V. Pius tarafından yeni bir krallık taahhüdü ve onaylayabileceği piskoposlar vermeyi teklif etti. Ancak hiçbir sonuç alınmadı. Bundan dolayı Sixtus, belki de pişmanlıkl, onun aforozunu yeniledi ve tüm unvanlarını, en azından Vatikan'a göre artık İngiltere ve İrlanda Kralı ve bu ülkelerdeki Katolik inancının koruyucusu olan II. Philip'e devretti.

Bu yeni aforoz beyannamesi Kilisenin Elizabeth'e karşı tek silahı değildi. Kardinal Allen, Antwerp'te son derece küfürlü bir broşür yayınladı. *"İngiltere ve İrlanda Halkına ve Soyularına Mevcut Savaşlarla İlgili Uyarı"* adlı çalışması, Sixtus'un aforozunu doğrulamasını tekrarlıyor ve Elizabeth'i meşru olmayan, gaspçı ve heretikliği, kutsal değerlere saygısızlığı ve iğrenç yaşamı nedeniyle görevden alınmış, olarak tanımlıyordu. İngiltere'de hiç kimse Elizabeth'e itaat edemez veya onu savunamazdı. Ama;

"Katolik majestelerinin kuvvetlerinin gelişiyile ... belirtilen orduya katılmaya ... Katolik inancın yeniden tesisine ve gaspçının tahttan indirilmesine... bu kutsal savaşın genel komutanı tarafından görevlendirileceği şekilde yardım etmeye" hazır olmalıydı. Kraliçe, *"günah içinde, kötü bir hayat kadını olan bir kadından doğmuş ensest bir piçti. Onun krallığı bütün ateistlerin, Anabaptistlerin, sapkınların ve bütün milletlerden asilerin kaçıp sığındığı yerdı."*

Allen, kötü niyet saçarak, Elizabeth'in Tanrı'ya ve insanlığa karşı işlediği suçları anlatmaya devam ederek onun hem kamu hem de özel yaşamını kınadı. İngiliz Katoliklere, artık *"rezil, yozlaşmış, lanetlenmiş ve aforoz edilmiş bir sapkın; kendi cinsiyetinin ve kraliyet adının utancı; bu çağımızın günah ve iğrençliğinin başlıca örneği ve asil kilisemiz ile ülkemizin tek zehiri, felaketi ve yıkımı"* olarak tanımladığı Elizabeth'e katlanıp katlanmayacaklarını göstermeleri gerektiğini ileri sürdü. Ona göre İspanyol işgalcilere karşı savaşmamalıydılar:

"Tanrı aşkına savaşmayın. Ölürseniz kesinlikle lanetleneceğiniz bir dava için savaşmayın. Bütün atalarımızın ruhlarına ve inancına, sevgili eşlerimizin ve çocuklarımızın kurtuluşuna karşı savaşmayın. Bu, Tanrı'nın ona ve destekçilerine karşı gazabının saatidir. Bu yüzden onu terk edin ... ki onun tüm günahlarına, cezalarına ve lanetlerine karışmayasınız."

İğneleyici sözler! Olivares, Parma'ya bir kopya gönderdi ve Parma da bunu bastırmayı ve işgal sırasında İngiltere'nin her yerine yaymayı planladı. Barış müzakereleri bitmek bilmezken, İngiliz komisyon üyelerinden biri olan Dr. Valentine Dale, Allen'in broşürü hakkında Parma'ya resmi olarak şikayette bulundu. Dük, *"dili anlamadığım ve Allen'in ifadelerini haklı gösterebilecek gizli bilgilere aşına olmadığım için elimden geldiğince mazur gördüm."* diyerek durumu savuşturdu. Elbette ikiyüzlülük yapıyordu.

Walsingham, donanmanın ilerleyişini izlemek için bir casus ağı kurmak amacıyla uzun ve zorlu bir çalışma yürütürken, İspanyolların da Londra'da, Elizabeth'in savunmaları hakkında fevkalade doğru raporlar üreten ajanları vardı. Portekizli bir casus olan Antonio de Vega, saraydaki en enerjik ve iyi bağlantılara sahip olanlardan biriydi. Ancak Nisan ayının sonlarında Walsingham tarafından kendisi hakkında soruşturmalar yapıldığını duydu ve casusluk ağı kapanmadan önce İngiltere'den ayrılmak için izin istedi.

Diğer ajanlar, Paris'teki, özetlerini bazı hayalperest düşüncelerle veya efendisinin okumaktan memnun olacağı haberleri verme umuduyla renklendirmiş olabilecek, Bernardino Mendoza aracılığıyla istihbarat sağladılar. 23 Şubat'ta Philip'e, Londra Kulesi'ndeki her topun kraliçenin gemilerini donatmak için çıkarıldığını, hatta Beyaz Kule'de monte edilmiş topların bile indirildiğini söylediler. *"Kraliçenin cephanelikleri ve tüm ülke barut sıkıntısı çekiyor."* şeklinde bir bilgiyi 5 Nisan'da, *"Drake'in amiral gemisi Revenge'de, otuz beş kişiyi öldüren ve yedi kişiyi yaralayan bir topun patladığı"* bilgisi takip etti. İngilizlerin bunu uğursuzluk olarak gördüğünü söylediler. Başka bir casusun

Mart sonundaki raporunda Plymouth'un hâlihazırda zayıf bir şekilde savunulduğu, çünkü mürettebatın gemilerdeki erzakları korumak için karaya çıkarıldığı, Londra'da Albay Norris'in her gün birliklerini eğittiği hususları yer almaktaydı. Bu bilgileri gönderen casus, "*Henüz çok yatkın değil ama zamanla gerçekten olacaklar. Bu yüzden gecikme tehlikeli.*" diye eklemişti. Bu casus, İngiltere'de dağıtılan bazı hükümet propagandalarını da bildirmekteydi. Bunlardan bir tanesi şu şekildeydi:

"Sahte dinin vaizleri, vaazlarında sık sık İspanya kralının tüm topraklarında büyük bir tiranlık uyguladığını tekrar ediyorlar ve silahlı kuvvetlerle İngiltere'ye girerse, yedi ile yetmiş yaşları arasındaki hiçbir İngiliz'i sağ bırakmayacağına yemin ediyorlar."

Bu istihbarat raporlarının içeriği her zaman askeri faaliyetlerin telaşı ve gürültüsünü kapsamıyordu. Nisan ayında bir İspanyol ajan, kraliçenin kabul odasının penceresinde "*çok sayıda pire toplandığını*" ve "*genellikle yunus balığı olarak adlandırılan otuz büyük balığın Thames Nehri boyunca kraliçenin sarayına kadar geldiğini*" bildirmekten kendini alamamıştı. Bu gönderi II. Philip'in bizzat okuyup notlar aldığı bir rapordur.

İngiltere'de gördükleri hakkında sorgulanan ve daha sonra serbest bırakılmış bir İspanyol mahkûmu olan Francisco de Valverde, Portsmouth'ta savunma amaçlı "*güneşte kurutulmuş tuğlalar ve odun demetlerinden*" yapılmış yeni tahkimatlar inşa edildiğini ve oradaki kalenin yaklaşık iki yüz kişilik bir garnizona sahip olduğunu bildirdi. Peki, İngiliz Katolikler bir işgale destek olmak için ayaklanacaklar mıydı?

Valverde, ülkenin büyük bir bölümünün İspanyolların ve Kral II. Philip'in tarafına geçeceğini söyledi. Halk arasında Tanrı'nın lütfuyla 1588 yılı İngiltere'nin Roma Katolik Kilisesi'ne itaat edeceği yıl olacağı ve insanların bu günü görmek için sabırsızlandığına dair bir sıkça duyulan bir söylem vardı.

Tüm potansiyel istilacılar, hedef ülkeyi fethetme çabasında iş birliği yapacakları vatandaşları tespit etmeye çalışırdı. Ayrıca, görüldükleri yerde tutuklanması gereken düşman liderlerinin bir listesini hazırlarlardı. II. Philip, daha önce İskoçya Kraliçesi Mary tarafından istihdam edilmiş olan Jacob Stuart tarafından kendisine iletilen böyle iki listeye sahipti. Listede, İspanya'nın zaferi halinde kötü bir sonla karşılaşacak olan "*dinsizler ve bölücüler*" yer alıyordu. Bu isimler arasında Leicester, kardeşi Warwick Kontu ve kayınbiraderi olan Huntingdon Kontu Burghley, Sekreter Walsingham, Bedford Kontu, Sir Christopher Hatton ve kraliçenin kuzeni Lord Hunsdon vardı. II. Philip, bu kişilerin, "*mahkemeyi yöneten ve Gizli Konsey'in liderleri olan baş şeytanlar*" olduğunu ilan etti. Listedeki diğer isimler arasında, "*majestelerinin büyük düşmanı*" olan Norfolk'tan William Headon; Yorkshire'dan Sir Thomas ve Sir William Fairfax ve York Konseyi'nin diğer üyeleri yer alıyordu.

Şüphesiz, II. Philip'in casusu statü bilincine sahip birisiydi. İngiltere'deki "*Katolikler ve majestelerinin dostları*" listesinin başında hâlihazırda Tower'da bir mahkûm olan Norfolk Dükü'nün oğlu ve varisi Surrey Kontu ile "*Fleet Hapishanesi'nde bir mahkûm olan iyi bir Katolik Lord Vaux*" yer alıyordu. Norfolk kontluğundaki dört isimden biri, "*majesteleri İngiltere'deyken sözde kraliçe Elizabeth'in tüm zamanı boyunca gardiyanı olan*" Sir Henry Bedingfield'dı. Bu bilgileri veren casus şöyle eklemişti: "*Tanrı'ya yemin ederim, o zaman onu diğer haklı bir şekilde idam edilen heretiklerle birlikte hak ettiği gibi yaksalardı keşke. Eğer bu yapılmış olsaydı, şimdi huzur ve sükûnet içinde yaşıyor olurduk.*" Onun gönderdiği rapor, Derby kontu ve Liverpool şehri hariç, Lancashire bölgesinin büyük kısmının, özellikle halkın, Katolik olduğunu bildiriyordu.

Ağustos 1586'da Katolik sadakatlerinin değerlendirilmesi sonucunda İngiltere'de beş soylunun Lincolnshire'da iki bin askerle yetişebileceği tahmin edilmişti. Bu soylular "*Katolik dinine iyi bir şekilde bağlıydı*". Hampshire;

"Katoliklerle doluyken, on iki beyefendi Norfolk'ta üç bin asker yetiştirebilir. Son derece Katolik ve çok güçlü dört beyefendi var. Limanlar iyi ve yiyecek oldukça bol. Sussex'te iyi itibara sahip altı Katolik var. Ama keşif korkusundan onları bulmak elimden gelmez." diyordu.

Sonunda İspanyol donanması harekete hazır hâle gelmişti. Donanma, toplamda 61.000 tondan fazla yük taşıma kapasitesine sahip, 35'i büyük savaş gemisi olan 129 gemiden oluşuyordu. Bunların 68'i

silahlı ticaret gemisi veya kargo nakline yarayan yük gemisiydi. İkisi, 8 ile 5 personel arasında hekim bulunan hastane gemisine dönüştürülmüştü. Ayrıca, dört Portekiz kürekli gemisi de donanmaya dâhil edilmişti. 10 filoya bölünmüş olan donanma ve 2485 top ile silahlandırılmıştı. Bu bunların 1497'si bronzdan dökülmüştü ve 123.790 gülle ve 5175 kantar barut taşıyordu. 6 ay dayanacak şekilde hesaplanan erzak arasında 110.000 kantar bisküvi, 6000 kantar pastırma, 3433 kantar peynir, 8000 kantar çeşitli türlerde balık, 3000 kantar pirinç ve 6320 fanega⁷ fasulye ile nohut bulunuyordu. Yemek pişirmek için 11. 398 arroba⁸ yağ ve 23. 870 litre sirke mevcuttu. İçmek için gemilerde suya kıyasla daha fazla şarap taşıyordu. Çünkü 11.870 fiçi suya karşılık 14.170 fiçi şarap gemilere yüklenmişti.

Savaş malzemeleri arasında 7.000 arkebüz⁹ 1000 misket tüfeği, 6170 el bombası, 11.128 mızrak, 8000 deri matara, 5000 çift ayakkabı ve 11.000 çift sandalet vardı. Kuşatmada kullanılan topçu donanımı arasında ise 20 top arabası, 3500 top mermisi, topları çekmek için kullanılan vagonlar ve 40 katırdan oluşan koşum takımı bulunuyordu. Gemi mürettebatı 26.170 asker ve denizciden oluşuyordu. Bunlar arasında 16.232 İspanyol askeri, 2000 Portekizli ve 465 kişilik hizmetkârıyla 124 gönüllü macera sever asilzade yer almaktaydı. Asilzadeler, dini bir coşku veya ganimet ve zenginlik arayışıyla hareket eden kişilerdi. Askerler yaklaşık 100 kişiden oluşan 25 bölük ve 7 alay olarak organize edilmişti. Sadece yaklaşık 10.000 kişi deneyimli askerden oluşmakta iken geri kalanı kırsal kesimden eğitimsiz bir şekilde toplanan ve “*bağcılar, çobanlar ve tarım işçileri*” olarak tanımlanan kişilerden oluşmaktaydı. Gemiler, 7700 denizci mürettebatı tarafından idare ediliyordu ve topların kullanımı yalnızca 167 topçu tarafından sağlanıyordu. Medina Sidonia'nın kişisel personeli ve yöneticileri toplamda 158 kişiydi. Donanmanın manevi rahatlığı için 180 vaiz rahip ile İrlandalı bir rahip olan Thomas Vitres gemiye alınmıştı.

Donanma mürettebatı arasında İngiliz, İrlandalı ve Hollandalılar da vardı. En az dört “*macera sever beyefendi*” İngiliz olarak görülürken, maaşlı subaylar arasında Sir Maurice Geraldine, Edmond ve William Stacey, Sir Charles O'Connor, Tristram Winslade, Richard Burley, Sir Peter Marley, Patrick Kinford, Robert ve Edward Riford, Richard Seton, Sir Robert Daniell, Frederick Patrick ve Henry Mitchell gibi İngiliz veya İrlanda kökenli isimlere sahip 18 kişi vardı.

Gemideki yaşam, mahremiyetten yoksundu ve sık sık yapılan dua periyotları dışında oldukça gürültülü olmalıydı. Yüksek rütbeliler hariç olmak üzere askerlerin sabit uyuma alanları yoktu ve hamaklar nadirdi. Üst güverte, topların bulunduğu bataryalarla birlikte uyumak için tercih edilen bir yerdi. Bazı askerler, güverteye tekerlekli yataklar çakarak ve rüzgârdan korunmak için alanlarını belirterek alçak bölmeler kurdular. Harekete geçmeden önce bunlar denize atılmak zorundaydı. Donanma gemilerindeki asker ve mürettebatın havaların iyi olması için dua etmesi şaşırtıcı değildi.

Detaylara önem veren Medina Sidonia, İspanyol Armadasına sağlanan tayınlarla ilgili sıkı talimatlar koymuştu. Buna göre herkese günde bir buçuk pound (680 gram) ekmek (*ya da bisküvi verildiği günlerde iki pound*) ve bir şişe şarap ki bunlar şeri¹⁰ ya da Lizbon şarabı idi, içme hakkı tanıyordu. Ancak, Girit Adası'ndan gelen daha alkollü Kandia şarabı servis edildiğinde, kişi başına sadece bir pint¹¹, suyla seyreltilerek veriliyordu. Su tayını ise esas olarak günde üç pint ile sınırlıydı. Pazar ve Perşembe günleri herkese 6 ons¹² (170.1 gram) pastırma ve üç ons (85.1 gram) pirinç verilirdi. Pazartesi ve Çarşamba günleri ise 6 ons Sardunya peyniri ve 3 ons bakla ya da nohut vardı. Balık günleri olan Çarşamba, Cuma ve Cumartesi günleri kişi başına 6 ons ton balığı ya da morina balığı verilirdi. Bunlar

⁷ Fanega, İspanyolca konuşulan ülkelerde kullanılan geleneksel bir kuru ölçü birimidir.

⁸ Arroba, bir hacim birimi olup, Arapça el-rub'tan türetilmiştir ve ¼ anlamına gelir.

⁹ Arkebüz, uzun namlulu taşınabilir eski bir ateşli silahtır.

¹⁰ Şeri şarabı, alkol eklenerek yapılan ve İspanya'nın Cadiz bölgesindeki Jerez şehrinde üretilen bir fortifiye şarap türüdür.

¹¹ Pint, genellikle sıvı ölçü birimi olarak kullanılan, özellikle halka açık mekânlarda bira gibi içeceklerin miktarını ifade eden bir terimdir. Pint, Britanya ve ABD ölçü sistemlerinde farklı hacim değerlerine sahip olup, sırasıyla 0,568 litre (İngiliz) ve 0,473 litre (Amerikan) civarındadır.

¹² Ons, altın, gümüş, elmas ve diğer değerli madenlerin fiyatlarının belirlenmesinde kullanılan bir ağırlık birimidir. 1 ons altın 31,10 grama eşittir.

tükendiğinde ise 6 ons kalamar veya Galiçya ve Endülüs'ten 5 sardalya ile 3 ons Sicilya baklası ya da nohodu menüde sunulurdu.

Bu tayınlar, kraliçenin gemilerinde servis edilenlere kıyasla oldukça yetersiz bir beslenme biçimiydi. Çünkü İngiliz denizcilere, “*balık günlerinde*” kişi başına bir pound¹³ (470 gram) bisküvi, çeyrek bir “stok balığı” ya da sekizde bir dil balığı, 4 ons peynir, iki ons tereyağı ve bir galon (4.55 litre) düşük alkollü bira menüde verilirdi. Ancak bu bira genellikle ekşimişti. “*Et günlerinde*” aynı miktarda bira ve bisküvinin yanı sıra bir miktar tuzlu sığır eti veriliyordu. Pazartesi günü pastırma günü olup her adama bir pound pastırma ile bir pint bezelye verilirdi.

Flandra'da, Parma'nın ordusu hastalıklar ve firarlar nedeniyle zayıfladıktan sonra İspanyol donanmasının asker mevcudu toplamda 17.000 piyade ve 1000 süvariden oluşmaktaydı. Ancak aşçıları hâlâ günde 50.000 somun ekmek pişirmekteydi. Aceleyle 4000'i İspanyol, 1000'i İrlandalı ve İskoç, 8000'i Valon, 1000'i Burgonyalı, 3000'i İtalyan ve 9000'i Alman olmak üzere nihai sefer gücünü 26.000 piyade olarak oluşturdu. Aralarında Barnes adında bir İngiliz de vardı.

İspanyol donanmasında görev yapan mavnaların inşası o kadar sorunluydu ki, İspanyollar kendilerinin kasıtlı sabotajın kurbanı olduğuna inandılar. Burada teknelerin işlevsiz olmasına neden olan yeşil işlenmemiş bir kereste kullanıldı. Sonunda, çok sayıda küçük kayık ve sandal ile 30 veya 40 ticaret gemisine ilave olarak 300 düztabanlı teknenin çoğu, kanal filolarının sahiplerinden el konularak veya kiralanarak temin edilmek zorunda kalındı.

5 Nisan'da, Parma, deniz operasyonlarının başlamasıyla ilgili krala biraz iğneleyici bir veda mesajı gönderdi;

“Tanrı, donanmanın yola çıkmasını bu kadar uzun süre ertelemeyi uygun gördüğüne göre... Bunun, işin daha büyük bir başarıyla ilerlemesi için yapılacağına işaret olduğunu kabul etmeliyiz. Çünkü amaç yalnızca O'nun kutsal davasını teşvik etmek içindir.” Sonra düğ, planlarının tehlikeye girdiği korkularına geri döndü: *“Düşmanlar... Planlarımızdan önceden haberdar edildi ve uyarıldı. Ve savunmaları için hazırlık yaptılar. Bir zamanlar bu kadar kolay ve güvenli olan bu girişimin, artık sonsuz derecede daha büyük zorluklarla ve çok daha fazla kan ve zahmetle gerçekleştirilebileceği açıktır.”* Parma, bir sonraki yorumunun da gösterdiği gibi, kaderin insafına kalmayı reddettiğini şu sözleriyle ifade etmekteydi:

“Eminim ki, majesteleri bu kadar önemli bir konuda hiçbir aksaklık yaşanmaması için benim karşıya geçişimi koruma görevini yerine getirmek üzere gerekli tüm tedbirleri almıştır. Bu gerçekleşmezse ve hem çıkarma öncesinde hem de sırasında düğ ile gerekli iş birliği sağlanmazsa... Majestelerinizin hizmetinde arzu ettiğim başarıyı elde etmem pek mümkün olmayacaktır.”

Aziz Mark Günü'nde (25 Nisan'da) Medina Sidonia, yüksek sunağa konan donanmanın kutsanmış sancağını teslim almak için dindar duygularla Lizbon Katedrali'ne gitti. Sancağın üzerine İspanya'nın armasıyla süslenmiş şekilde çarımha gerilmiş İsa ve Kutsal Meryem Ana figürü ile yan yana ve üzerinde “Exurge, domine et vindica causam tuam” yazılı bir parşömen vardı. Sancak, diz çökmüş asker ve denizcilerden oluşan iki sıra arasında törenle limana taşındı ve oradan amiralin sancak gemisine bindiği yere ulaştırıldı. Sancak gemisinin ana yelkeninde Meryem Ana'nın bir başka resmi vardı.

Papa Sixtus, donanma ile yelken açan ve zaferi için dua eden herkese özel bir endüljans ilan etti. İspanya'da, kutsal günlerde ve pazar günlerinde daha fazla katılım sağlanması amacıyla düzenlenen alaylarla birlikte, İngiltere istilasının başarısı için sürekli dualar edenler vardı. Escorial Sarayı'ndaki kraliyet ailesi, her gün üç saatlik röleler halinde düzenlenen ulusun dualarına eşlik etti. Lippomano, *“Kralın kendisi her gün Sakrament önünde her gün iki-üç saat dua ediyor.”* diye rapor etti. Raporlarda majestelerine hizmet edenlerin, kralın bu mücadeleden mutlu bir sonuç alması için geceleri kalkıp Tanrı'ya dua ettiği bildiriliyordu. Venedik elçisi stoacı olmasa da felsefi yazmıştı. Şöyle demişti:

¹³ Pound yarım kilo demektir.

“Herkes, insani açıdan, zorluklar ne kadar büyükse, Tanrı'nın lütfunun da o kadar büyük olduğunu bilir.”

Herkes bu kadar iyimser değildi. Levant filosunun komutanı deneyimli amiral Martin de Bertendona, Mayıs ayında bir papalık elçisine, İngilizlerin “bizimkilerden daha hızlı ve daha çevik gemilere ve çok daha fazla uzun menzilli topa sahip oldukları” konusunda uyarıda bulundu. Her ne pahasına olursa olsun donanma ile göğüs göğse savaşmaktan kaçınacaklarını, ancak “biz onlara herhangi bir zarar vermeden, uzaktan kalyon toplarıyla bizi parça parça edecekler.” demişti. Biraz alaycı bir şekilde eklemişti: “Bir mucize umuduna güvenerek İngiltere'ye karşı yelken açıyoruz.”

Böylesine kutsal bir savaşta, donanma bir “ilahi filo” olacaktı. Medina Sidonia, yelken emirlerinde misyonun temel amacının, “Tanrı'ya hizmet etmek ve kutsal Katolik kilisemizin düşmanları olan sapkınlar tarafından baskılanan pişman ruhların kalabalığını kiliseye geri kazandırmak” olduğunu, ayrılmadan önce her asker ve denizcinin günahlarını arındırması ve kutsal ayin yapması gerektiğini vurguladı. Ayrıca, Tanrı'ya, Meryem Ana'ya veya herhangi bir azize küfretmeyecek veya öfkelenmeyecek; bu tür davranışlarda bulunanlar sert bir şekilde cezalandırılacak ve ıslah edilecekti. Her sabah gün doğarken, her geminin mürettebatı gemisinin ana direğın selam vererek güne başlardı. Gecenin karanlığında, gemi çocukları *Ave Maria* ilahisini söylerlerdi. Bazı günler *Salve Regina* ve Cumartesi *Our Lady*'nin ilahisi de bu dini ritüellere eklenirdi. Haftanın her günü için belirlenen sloganlar bile kutsal kökenlere sahipti. Pazar günü için “İsa” seçilmişti. Pazartesi günü “Kutsal Ruh”; Salı günü “Kutsal Üçleme”; Çarşamba günü “Aziz Yakup”; Perşembe günü “Melekler”; Cuma günü “Bütün Azizler” ve Cumartesi günü “Meryem Ana” seslendirilirdi.

Fahişeler dâhil “adi kadınların” İspanyol Armadası ile seyahat etmesi yasaktı ve mürettebata, “daha düşük kalitede” yemin etmeleri durumunda şarap haklarının ellerinden alınacağı uyarısı yapıldı. Dahası kumar da yasaktı. “Bugünden önce herkes arasında var olan tüm kavgalar, öfkeler, meydan okumalar ve hakaretler” bastırılacak ve askıya alınacaktı. Bu kuralları doğrudan veya dolaylı olarak ihlal edenler, itaatsizlikle suçlanacak ve “bunun için öleceklerdi”. Askerler ve denizciler, gemilerde güçlü bir dostluk içinde yaşamalıydı. Bu dostluğu sağlamak için Medina Sidonia, mürettebatın kişisel silah olarak hançer taşımamasını yasakladı.

Daha sonra amiral, operasyona dair meselelere geçti. Amiral gemisi San Misrtin, bir top ateşleyerek ayrılışı işaret edecekti. Bu noktada filo zaman kaybetmeden onu takip edecek ve trompetlerini çalacaktı. Donanma, Corunna'dan ayrıldıktan sonra Cornwall kıyılarındaki Scilly Adaları'nın güneyine yelken açacaktı. Geride kalanlar, Land's End ile Lizard Yarımadası arasında kalan Mount's Bay'de buluştuktan sonra filoya yeniden katılacaktı. Medina Sidonia, kaptanlarını bir konferansa çağırmak isterse, büyük deniz fenerinin yanındaki amiral gemisinin mizana direğine bir bayrak çekecek ve bir işaret topu ateşleyecekti.

Her gemi, kömürle çalışan pişirme ocaklarını “güneş batmadan önce” söndürmek için dikkate değer bir özen gösterirdi. Bir gemide yangın çıkması durumunda, yanındaki gemi yangını söndürmek veya mürettebatı kurtarmak için botlarını ve kayıklarını gönderirdi. Alay komutanları ve kaptanlar, askerlerin zırhlarının her zaman temiz, hazır ve gerektiğinde kullanıma uygun durumda olmasını sağlamakla görevlendirilmişti. Askerin ekipmanı haftada iki kez temizlenirdi.

Gemilerin topçuları, gemilerine atılan herhangi bir yanıcı cihazı söndürmek için sirke karışımı su dolu varilleri hazır bulundurmak zorundaydı. Her savaş gemisi, direk tepelerinden düşmana fırlatılmak üzere iki tekne dolusu taş taşınmalıydı. Hiçbir gemi, sancak gemisinden öne ya da arkadaki kaptanın arkasına geçmeyecek ve her gemi yelkenlerini düzgün ayarlamaya özen gösterecekti. Çünkü tüm donanmanın mümkün olduğunca yakın gitmesi ve kaptanların, ustaların ve kılavuzların bu konuda çok dikkatli olması gerekiyordu.”

Hiç kimse İspanyol armadası amiralinin talimatlarını bilmediğini ileri süremezdi. Çünkü onun emirleri, gemi görevlileri tarafından harekettten önce ve ardından İngiliz Kanalı'na yapılan yolculuk sırasında haftada üç kez yüksek sesle okunacaktı. İngiltere'de, İspanyol donanmasına hizmet eden bir

İtalyan gemisi kaptanından alıntı yapan oldukça doğru bir istihbarat raporuna göre, İspanyol donanması yelken açmaya hazır olan 73 büyük gemi de dahil olmak üzere 125-130 gemi arası gemiden oluşmaktaydı. Bu İtalyan gemisine 700 piyade ve 5 kuşatma topu yüklenmişti. Bunların kumandanı ise Milano süvarilerinin başkumandanı olan Don Alonso de Leyva idi.

İspanya kralının, Medina Sidonia'ya, İspanyol deniz ve kara operasyonlarının senkronize edilebilmesi için Parma ile yakın teması sürdürmenin önemini vurgulayan son dakika talimatları vermesi bekleniyordu. II. Philip, İngiliz filusunun topçu üstünlüğü nedeniyle uzun menzilli savaşmayı hedefleyeceğini ancak donanmanın düşman gemilerini yakın mesafeye çekip onlarla çarpışmaya çalışması gerektiğini belirtti. Başka bir belgede, kraliçe gemilerinin, rakip gemilerini batırmak için toplarını düşük eğimli ateş ederek kullandığı ve buna karşı gerekli önlemlerin alınması gerektiğini anlatılıyordu. Parma, İngiltere'de bir köprübaşı oluşturduktan sonra, donanmanın Thames Nehri haliçinde konuşlandırılması, bazı filoların ise Kent ve Flanders arasındaki geçidi koruması öngörülmüştü.

Bu noktada kralın, donanmasının işgal plajında veya civarında güvenli bir limana sahip olmasının önemi ile uygun bir liman ele geçirmenin zorluklarını takdir etmekte başarısız olduğu görüldü. Bu yöndeki tek onay, ayrı bir dizi gizli talimatta yer alıyordu. Bu talimatlar, Parma'nın işgalinin başarısız olması durumunda Medina Sidonia'nın Wight Adası'nı ele geçirmesini emreliyordu:

“Ada görünüşe göre direnebilecek kadar güçlü değil ve ele geçirilirse savunulabilir. Bu, size sığınmak için güvenli bir liman sağlayacak ve mümkün olabilecek operasyonları yürütmenizi mümkün kılacaktır... Bu yolu seçerseniz, batıya göre daha geniş olan doğu tarafından girmeniz gerektiğini dikkate alınız; burası batıya göre daha geniştir.”

Son olarak, baş amiral, İngiltere'ye çıktıktan sonra Parma'ya teslim edilmek üzere mühürlü bir belge aldı. Bu belge, işgalin ardından yapılacak barış müzakerelerinde üç hedefi önem sırasına belirtmekteydi. Bunlar Katolik inancında ibadet özgürlüğü; Aşağı Ülkeler'de İngilizler tarafından ele geçirilen kasaba ve şehirlerin geri verilmesi ve *“bana, topraklarıma ve tebaama verdikleri zarar için”* maddi tazminat. Bu miktar, oldukça büyük bir meblağı buluyordu. II. Philip ayrıca, süvari komutanı Don Alonso de Leyva'yı, Medina Sidonia'nın muharebede öldürülmesi durumunda *“cesaret, nitelik ve deneyim sahibi bir adam”* olduğu için yedek donanma amirali olarak atadı.

Medina Sidonia, 21 Mayıs'ta II. Philip'e yazdığı bir mektupla kötü hava koşullarının donanmayı hâlâ Lizbon'daki demirleme noktasında tuttuğunu bildirmekteydi. Dokuz gün sonra, Portekiz kıyısından 9 deniz mili veya 16,65 km uzaklıkta iken, donanmanın İngiltere seferini gerçekleştirmek üzere yola çıktığını haber verdi.

Kral II. Philip, her zaman olduğu gibi hiçbir detayı atlamamak için Paris'teki Mendoza'ya bir mektup yazdı. Kötü hava koşullarının, savunmasız bazı kadirge ve kalyonları, *“Hristiyan Kral (III. Henri) ile aralarında yapılan ittifak antlaşmalarında tanınan ayrıcalıklardan yararlanacakları”* Fransız limanlarına gitmeye zorlayabileceğinden endişeliydi. Elbette II. Philip'in Fransa'daki Guise Dükü'ne ve Katolik Birlik'e sağladığı mali ve diplomatik desteğinden bahsedilmedi. Gerçekten de, elçiye Fransız kralına donanmanın görevi hakkında yalan söylemesi talimatı verilmişti ve şöyle söylenmişti;

“İngiliz korsanlarının cüretkârlığı beni bu yaz denizleri onlardan temizleme girişiminde bulunmaya zorladı ve bu amaçla bir filo donattım ve donanma mürettebatına hiçbir zarar verilmemesi için özen gösterilecek.”

İspanya kralı, Fransız meslektaşının bunu anlayarak gemilerinin *“aramızdaki barış ve dostlukla uyumlu bir şekilde muamele görmesini”* sağlamasını istiyordu.

Mendoza, Paris'teki İngiliz sürgünlerini bir toplantıya çağırdı ve Westmorland Kontu'na müsadere edilen mülklerinin tamamen iade edileceği sözünü verdi. Hep birlikte Lord Charles Paget'nin evinde düzenlenen bir kutlamada, Katolik bir İngiltere'ye geri dönme umutlarını kadeh kaldırarak kutladılar. Terzilerinden yeni üniformalar satın alan Paget ve kardeşi, işgal için Parma'nın ordusuna katılmak üzere yola çıktılar. II. Philip'in Ekim ayından önce St. Paul Katedrali'nde ayine katılacağını övünerek

söylediler. Ancak bu duyumu alan İngiliz büyükelçi Stafford, “Eğer Philip oraya kendi gelirse, o vakit gelmeden Tyburn’de asılır”, diye alay etti. Tüm bu heyecan arasında, Westmorland, İspanyol işgali konusunda bazı tereddütler yaşamaya başladı ve Stafford’a, “kendi ülkeme bir yabancıнын ayak basmasına midisinin dayanmayacağını” söyledi.

Cizvit Pedro de Ribadeneira tarafından yazılan Lizbon’da bir silahlanma çağrısı, donanmanın subaylarına ve centilmen maceracılarına moral vermek için yayınlandı. Ribadeneira, onları “şanlı, onurlu, gerekli, kârlı ve zor olmayan girişimlerine” katılmaya çağırdı;

“Kutsal davasında yol aldığımız Tanrı bizi yönlendirecek. Böyle bir kumandan ile korkmamıza gerek yok. Cennet azizleri bizimle olacak.” dedi. Ona göre Elizabeth’in “korkunç zalimlikler ve ince işkencelerle parçaladığı” din rahipleri de bu yeni haçlılara yardım edecekti.